

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 5. Vtrùm omnes hæ attritiones sufficient, saltem cum Sacramento,
ad iustificationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

D V B I V M. IV.

Quomodo differat Contritio proprie dicta ab Attritione?

10
Divisio
Contritio-
nis, in per-
fectam &
imperfectam.

Notandum Primò: Contritionem generatim acceptam, de qua haecenus, diuidi in duas species; in Contritionem proprie dictam, & Attritionem. Colligitur ex Concilio Trident. sess. 14. cap. 4. ubi ait Attritionem esse imperfectam contritionem. Et quamuis, strictè loquendo, solus ille dolor, qui est de peccato, vt est offensio Dei, procedens ex imperfecta dilectione, dicatur imperfecta contritio, eò quòd circa idem obiectum formale versetur, tamen generatim omnis Attritio vocatur à Concilio, Contritio imperfecta.

11.
Contritio
perfecta.

Notandum Secundò: Contritionem proprie dictam, quæ & perfecta dicitur, esse dolorem de peccato, vt est offensio Dei, tanquam de summo malo, cum proposito emendationis non peccandi de cetero: vt communiter Doctores docent. Vnde sequitur tot esse species Attritionis, quot modis contingit deficere ab hac perfectione. Prima ergo species sit, quæ quis dolet de peccato, & proponit abstinere propter damnum temporale: vt fur ob infamiam, vel mortem. Secunda, quando dolet & proponit abstinere propter turpitudinem peccati: idque dupliciter; vel quatenus peccatum est contra dictamen nudæ rationis naturalis, vel contra dictamen rationis fide illustratæ. Tertia, quando propter timorem gehennæ. Quarta, quando ob amissionem bonorum spiritualium; vt bonorum operum, gratiæ Diuinæ, & vitæ æternæ. Quinta, quando dolet quis de peccatis propter Deum dilectum amore naturali, id est, quatenus est auctor bonorum naturalium. Sexta, quando dolet propter offensionem Dei ex affectu supernaturali, sed non tanquam de summo malo; imò fortassis magis doleret de iactura bonorum temporalium vel fame, etsi hanc comparisonem non faciat. In his sex speciebus suppono adesse propositum absolutum emendationis, seu non peccandi in posterum; easque duntaxat deficere à perfectione Contritionis ex parte rationis dolendi, quia videlicet non dolent propter Deum ex affectu supernaturali, vel certè non supra quoduis aliud malum.

Contritio-
nis imper-
fecta, seu
Attritio-
nis, species,
ex parte ra-
tionis do-
lendi.

Septima
species ex
parte pro-
positi.

His addi potest septima species ex parte propositi; quando homo dolet propter Deum, sed non habet absolutum propositum abstinendi in posterum; verum tantummodò velleitatem quandam: qualis est plerumque vsurarium, meretricum, attritio, & eorum qui penitus sunt immergi peccatis. Verum autem solis naturæ viribus possit haberi absolutum propositum abstinendi in futurum, est alterius loci. Nunc supponamus id esse possibile, quamuis sit admodum difficile.

13.
Differentia
inter Attritio-
nem &
Contritio-
nem.

Ex his facile est colligere, quomodo Contritio proprie dicta & Attritio differant. Differunt enim Primò: quòd Contritio procedat ex dilectione Dei super omnia; Attritio autem non procedat ex tam perfecto affectu benevolentiae erga Deum; sed vel ex affectu inferiore erga Deum, vel ex amore proprie salutis, vel pulchritudinis virtutis. Secundò: Contritio dolet de peccato tanquam de summo malo, ac proinde summe dolet, nempe appetitiuè: Attritio verò non sic apprehendit peccatum, tanquam summum malum. Tertio: Contritio dolet de peccato, quia est offensa Dei; id est, quia offendit eum, quem summe amare

& honorare debebat: Attritio autem non respicit semper hanc rationem formalem; sed plerumque ob alias causas dolet. Et quamuis sit quedam Attritio, quæ etià ob hanc causam dolet, scilicet sexta species; non tamen ita perfecte dolet, sicut decet, de summo malo.

Ex his ulterius patet, Attritionem nunquam posse fieri Contritionem, cum obiecto formali differant, vel saltem modo in illud tendendi.

Attritio
nunquam
fieri potest
Contritio.

D V B I V M. V.

Virum omnes ha Attritiones sufficiant, saltem cum Sacramento, ad iustificacionem?

Respondeo & Dico Primò: Certum est eam attritionem, quæ concipitur per auxiliu speciale ex consideratione turpitudinis peccati, vel metu gehennæ (& idè dico si ex amissione bonoru spiritualiu) cum spe veniæ, si voluntatem peccandi excludat, sufficere cum Sacramento Penitentiae.

Probatum Primò: quia hoc docet Concilium Trid. sess. 14. cap. 4. Vbi de hac attritione sic ait, Quamuis sine Sacramento Penitentia per se ad iustificacionem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Penitentia impetrandam disponit: (nempe ad gratiam iustificacionis, non ad contritionem, de illa enim aperte loquitur Concilium: hæc autem in ipso Sacramento impetratur, id est, per ipsum Sacramentum, ac proinde ex opere operato. Idem docent passim Doctores dist. 18. qui dicunt, Per Sacramentum penitentia ex attritio fieri contritum. Ita D. Thomas supra qu. 86. art. 6. & in 4. dist. 18. q. 1. ar. 3. & ibidem Scotus, Durandus, Paludanus, & alij, præter paucos, qui contrarium sentire videntur, vt Bonauentura, Richardus, Gabriel, & Alexander. Sed hæc res post Concilium non potest esse dubia.

2. & 3. et 4.
Species Attritio-
nis cum Sacra-
mento suffi-
ciunt ad iustifica-
tionem.

Trident.

Scholasti-
ci.

Probatum Secundò, Ratione: Primò, quia in lege naturæ, & veteri, sine Sacramento Contritio semper fuit sufficiens ad remissionem peccatoru: ergo in lege Euangelica, quando habemus Sacramenta quæ ex se sunt efficacia ad remissionem peccatorum, sufficit Attritio. Secundò: quia alioquin per Sacramentum nunquam absolueremur à culpa; sed solum declararemur esse absoluti, antecedente contritione; quod est erroneum: nam sic in Ecclesia nõ esset verè potestas remitti peccata; sed solum declarari esse remissa. Tertio: quia alioquin remissio peccati non esset facilior nunc, quam olim: quod est contra gratiam noui testamenti.

Ratio.

14
5. species
etiam suffi-
cit.

Dico Secundò: sufficit etiam ea attritio, quæ ex amore Dei, & auctoris naturæ, per auxiliu speciale concipitur: vt dum quis dolet, quòd offenderit Deum, à quo tot beneficia humana & naturalia accepit, opes, honores, sanitatem, liberos, longam vitam, &c. Ratio est: quia hæc attritio magis accedit ad amicitiam Dei, quam illa superior, quæ ob metum gehennæ, vel turpitudinem peccatorum concipitur.

Dico Tertio, Sex species attritionis etiam sufficiens est cum Sacramento. Probatum, Quia est omnium attritionu optima & perfectissima, proximè accedens ad contritionem. Nam est ex affectu charitatis, sicut contritio, & est coniuncta cum absoluto & efficaci proposito emendationis. Solum autem differt à contritione, quòd contritio doleat de peccato, vt offendit Deum vt auctorem bonorum supernaturalium; tanquam de summo malo; adeò, vt si in particulari faceret comparatio-

15
6. species
similiter
sufficit.

parationem cum alijs malis; ex vi illius contritionis pluris æstimaret peccatum, magisque illud detestaretur. Hæc autem attritio non ita perfectè dolet; nam si fieret comparatio cum alijs malis, ex vi huius attritionis non inclinaret ad magis dolendum de peccatis, quàm de alijs maximis malis. Hanc tamen comparisonem non facit, nec expedit ut faciat; si enim illam faceret, & actu pluris æstimaret alia mala quàm peccata, non esset capax absolutionis.

16
Quæ Attritio non sufficere cum Sacramento.

Dico Quartò: Nulla attritio sufficit ad remissionem peccatorum in Sacramento consequendam, quæ solis naturæ viribus concipitur; sed omnis idonea attritio ad iustificationem debet proficisci ex auxilio speciali. Probatur ex Concilio Tridentino sess. 6. cap. 3. ubi docet exordium iustificationis in adultis sumendum esse à gratia, id est, à vocatione, quæ nihil aliud est, quàm inspiratio diuina tum in intellectu, tum in voluntate. Loquitur autem Concilium non solum de iustificatione, quæ fit extra Sacramentum, sed maxime de eâ quæ fit per Sacramentum. Et can. 3. definit, sine præueniente Spiritus sancti inspiratione hominem non posse penitere ut oportet ad iustificationis gratiam consequendam. Ratio est: Quia cum hæc attritio sit dispositio ad gratiã, debet aliquo modo esse supernaturalis, scilicet vel secundum substantiam suam, vel secundum modum. Neque sufficit, si bonâ fide existimes te habere legitimum dolorem: nam illa bona fides non potest supplere defectum, qui est in ipsa dispositione; sed solum excusat à peccato, quod committeres, si scires te non legitime dispositum accedere ad Sacramentum.

17
Attritio insufficientis ad gratiam, potest esse sufficientis ad substantiam Sacramenti.

Aduerte tamen huiusmodi attritionem esse sufficientem ad substantiam Sacramenti penitentię. Ratio est: quia Sacramenta constant rebus, vel actibus naturalibus, quæ ex diuina institutione concipiunt vim supernaturalem, ut agant in hominem dispositum. Dispositio autem ad gratiam debet esse supernaturalis. Quare eadem attritio, etsi sit insufficientis dispositio ad gratiam, potest tamen esse sufficientis ut sit pars Sacramenti.

18
1. Species videtur etiam sufficere cum Sacramento.

Dico Quintò: An prima species attritionis cum Sacramento sufficiat, non est certum: satis tamen probabile est, sufficere. Tenet Scotus dist. 18. qu. 3. art. 3. Quod intellige, si malum illud temporale, propter quod dolet, apprehendatur tanquam à Deo infligendum; factis vero, si apprehendatur ut malum merè humanum. Probatur exemplo Niniitarum, quorum penitentia laudatur à Domino, & tamen timore euerisionis vrbs & mortis temporalis penitentiam egerunt: ergo, si quis cum tali penitentia accederet ad Sacramentum, consequeretur fructum Sacramenti. Confirmatur: quia hic dolor sequitur ex fide proidentia & iustitia diuinæ, & ex timore Dei tanquam ultoris peccatorum.

19
7. Species nõ sufficit.

Dico Sextò: vltima species, scilicet, cui deest absolutum propositum, non sufficit ad gratiam consequendam etiam cum Sacramento. Ita Dom. Soto suprâ, & alij. Ratio est: quia propositum non peccandi debet esse absolutum; alioquin non excluditur propositum peccandi, quod tamen excludi debere docet Concilium Tridentinum.

20
Dolor solum putamus non sufficere ad substantiam Sacramenti.

An autem sufficiat ad substantiam Sacramenti, si quis bonâ fide existimaret, suum dolorem esse legitimum, dubium est. Dominicus Soto putat sufficere: quod non est improbabile.

Contrarium tamen videtur omnino verius. Ratio est: quia talis peccator, omnibus consideratis, non verè dolet de peccato, neque illud odit; Nam voluntarie in eo vult persistere, sed tantum dolet secundum quid, quatenus peccatum seorsim & præcisè consideratur.

Dices: Alexander III. Cap. Quod quidam de Penitentis & remissionibus, præcipit recipi eorum confessionem; qui dicunt se à peccatis abstinere non posse: ergo in illis saltem Sacramentum erit validum.

Respondco, Ibidem dicere Pontificem talem penitentiam non esse veram: vult tamen eorum confessionem admitti, non ut absoluantur sine absoluto proposito, sed ut salutaribus monitis ad illud concipiendum inducantur.

D V B I V M. VI.

Utrum Attritio in Sacramento Penitentia debeat esse existimata Contritio à penitente?

Dominicus Soto dist. 18. q. 3. art. 2. affirmat. Quæ opinio est securissima in praxi.

21
Soto affirmat.

Contrariam tamen sententiam puto veriorē, quam sequitur Nauarrus, cap. 1. num. 43. Correctâ sententiã priorē; & Melchior Canus lect. 5. de Penitentia, & passim recentiores. Probatur Primò: Quia Concilium Tridentinum hoc non requirit, quod tamen dogmaticè & strictè loquitur, nec ignorabat Doctorum sententias. Secundò: Quia sicut Baptismus est Sacramentum mortuorum secundum spiritum, ita etiam Penitentia: ergo sicut non est necesse, ut is qui accedit ad Baptismum, existimet se viuere spiritualmente, ut etiam Soto fatetur, ita neque, ut is, qui se submittit clauibus Ecclesię ad remissionem peccatorum, nec ignorabat Doctorum sententias. Tertiò: Ad Eucharistiam sufficit attritio existimata contritio, quando non datur copia Confessoris; & pari modo ad alia Sacramenta, quæ non sunt instituta ad remissionem peccatorum: ergo minus requiritur ad Sacramentum Penitentia. Patet consequentia; quia illa sunt Sacramenta viuentium, & idè ex præcepto diuino naturali supponunt vitam, vel verè existentem, vel prudenter existimatam. Sacramentum autem Penitentia: per se primò institutum est ad remissionem peccatorum. Quartò: Quia verbo absolutionis significatur hominem absolui ab omni culpâ, etiam mortiferâ: ergo penitens non debet existimare se antea fuisse liberatum; quod tamen deberet, si necessarium esset existimare se contritum. Quintò: melior esset conditio hominis rudis, qui facillè existimabit se contritum, quàm eruditi qui dubitabit.

Opinio ne- gans est verior.

Valdè tamen consulendū, ut is, qui animaduertit se non esse contritum, sed solum attritum, doleat quòd non perfectè doleat de offensa diuina. Per hoc tamen non fiet contritus, ut quidam volunt, inter quos Paludanus dist. 17. Nam talis voluntas non æquiualeat actui absoluto: ut si quis doleat se non habere tam perfectam contritionem, quàm habuit Magdalena, non idè censeretur habere tam perfectam. Neque verum est, voluntatem semper pro facto reputari: hoc enim solum in actibus externis locum habet, à quibus impedimur ob impotentiam executionis extrinsecam; non autem in actibus internis, ad quos non habemus sufficientes vires intrinsecas, vel saltem eas non ut oportet, exerimus.

22
Notabit ad praxim.

Attritus dolens se non esse contritum, non fit per hoc contritus.